

**Полтавський державний медичний університет
ЗФПО Фаховий медико-фармацевтичний коледж**

Циклова комісія української мови та літератури з іноземною мовою

Опис педагогічного досвіду

викладачки вищої кваліфікаційної категорії, к.пед.н., доцентки

Лисенко Алли Василівни

**Полтава
2025**

Інформаційна картка

1991 р. закінчила ПДПІ імені В.Г. Короленка за спеціальністю «українська мова і література».

2003 р. в Інституті педагогіки АПН України захистила дисертацію за спеціальністю 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська література).

2006 р. отримала диплом доцента кафедри методики змісту освіти ПОППО імені М.В. Остроградського.

Лауреатка Полтавської обласної премії імені І.П. Котляревського (2007 р.), обласної премії імені А.С. Макаренка (2013 р.), обласної премії імені Петра Ротача (2021 р.)

Сертифікована експертка з проведення інституційних аудитів закладів загальної середньої освіти Полтавської обл.

Експертка з акредитації кваліфікаційних центрів Національного агентства кваліфікацій.

Авторка понад 100 наукових, науково-методичних праць, 9-ти навчальних посібників (із них 5 – у співавторстві).

Наукова діяльність занесена до енциклопедичного видання «Мовознавча Полтавщина», укладач М. Степаненко (2014 р.), та «Зіньків і зіньківці у світлинах та нарисах», укладач Л. Літвішко (2024 р.)

Основні напрями досліджень – проблеми теорії та методики навчання (українська мова та література), культури мовлення, інноваційного розвитку системи освіти, літературного краєзнавства.

Моє педагогічне кредо: «Людина перестає мислити, коли перестає читати, а вчитель перестає бути вчителем, якщо не пізнає нічого нового»

Моє життєве кредо: «Любити життя і цінувати кожну його хвилину»

Основними своїми завданнями вважаю:

- Створення «ситуації успіху», комфортного та затишного освітнього середовища для студентів під час занять;
- формування національно-зорієнтованої мовної особистості, піднесення загальної та професійної мовленнєвої культури майбутніх молодших бакалаврів, усного й писемного спілкування, розвиток критичного мислення, фахових комунікативних здібностей;
- формування особистості, яка здатна критично сприймати, оцінювати й аналізувати інформацію, має власну думку та переконливо доводить її, відкрита до діалогу й дискусії.

Методична тема, над якою працюю: «Формування мовленнєвої культури студентів у процесі фахової підготовки»

Застосовую у своїй діяльності педагогічну технологію «Створення ситуації успіху»

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням вимог до професійної підготовки фахівців, зокрема у сфері медицини. В умовах євроінтеграційних процесів та глобалізації значно зростає потреба у висококваліфікованих спеціалістах, здатних ефективно спілкуватися професійною мовою, адекватно реагувати на комунікативні виклики та забезпечувати якісне надання медичних послуг.

Актуальність досвіду. Одним із ключових чинників успішної професійної діяльності є високий рівень мовленнєвої культури, що передбачає володіння нормами літературної мови, уміння чітко, логічно та виразно висловлювати думки, використовувати професійну лексику та термінологію, а також здатність до міжособистісної комунікації з колегами та пацієнтами. Особливої актуальності формування мовленнєвої культури набуває у процесі фахової підготовки студентів медичних спеціальностей, оскільки саме на етапі навчання закладаються основи професійного мовлення, формуються навички спілкування у різних комунікативних ситуаціях, зокрема під час клінічних практик та стажування.

Основна педагогічна ідея. За період педагогічної діяльності визначилася з основними принципами в навчанні української мови та літератури: проблемність для підвищення мотивації; діяльнісний підхід; розвиток креативного та творчого мислення для пошуку нестандартних шляхів розв'язання проблем; використання засобів активізації пізнавальної, пошукової, самостійної, дослідницької, творчої діяльності здобувачів освіти, завдяки яким можна реалізувати безліч нових можливостей.

Головним завданням вважаю створення оптимальних умов для реалізації кожним студентом власної освітньої траєкторії відповідно до його можливостей, здібностей та потреб; розвитку якостей, які забезпечують успішну діяльність в умовах інформаційного простору, що формує ключові компетентності майбутнього фахівця.

Технологія досвіду. У своїй роботі активно використовую технологію «Створення ситуації успіху» та визначила найважливіші моменти її реалізації. Найперший – це мотиваційний етап. Давно виробила правило – йти на заняття з якоюсь історією, зазвичай з історією успіху. Це основа, від якої відштовхуюсь. Щось почула, побачила, прочитала – і маю цим поділитися, захопити, збентежити. Для мене це вихідна точка роботи та занятті. Ніщо так не мотивує, як конкретні життєві події, люди, явища, слова. І звичайно ж, прагну в кожному студентові знайти щось унікальне, створюючи ситуацію успіху, розробляючи **власні прийоми** (індивідуальні і для всього колективу) реалізації технології:

- «Творчий проєкт» (даю творче завдання, заохочую додатковим балом);
- «Ланцюжок спільної дії» (прийом, коли завдання виконує покроково викладач – студент або «впевнений» – «невпевнений»);
- «Асоціативна творчість» (студент на якомусь з етапів заняття має змогу креативно підійти до завдання, наприклад, створити малюнок, літературне гроно тощо);
- «Відкрий себе» (через різноманітні форми роботи, здебільшого творчі, спонукаю студентів по-новому поглянути на світ, на звичні речі,

загальноприйняті думки й висловити своє судження, поділитися своїми думками, відчуттями, образами). Цей прийом реалізую через такі **форми роботи**, як «**Портрет успіху**» (впізнати особистість за складниками її життя, які привели до успіху або, навпаки, за поданим портретом визначити, якими сходинками ця людина йшла до успіху, використавши **метод «творчого конструювання»**).

Творче конструювання

Під час усвідомлення нового матеріалу студенти спираються на набуті раніше знання, життєвий досвід. З цією метою використовую низку мотиваційних прийомів: «хмари слів», кросворди, кроссенси, сенкани.

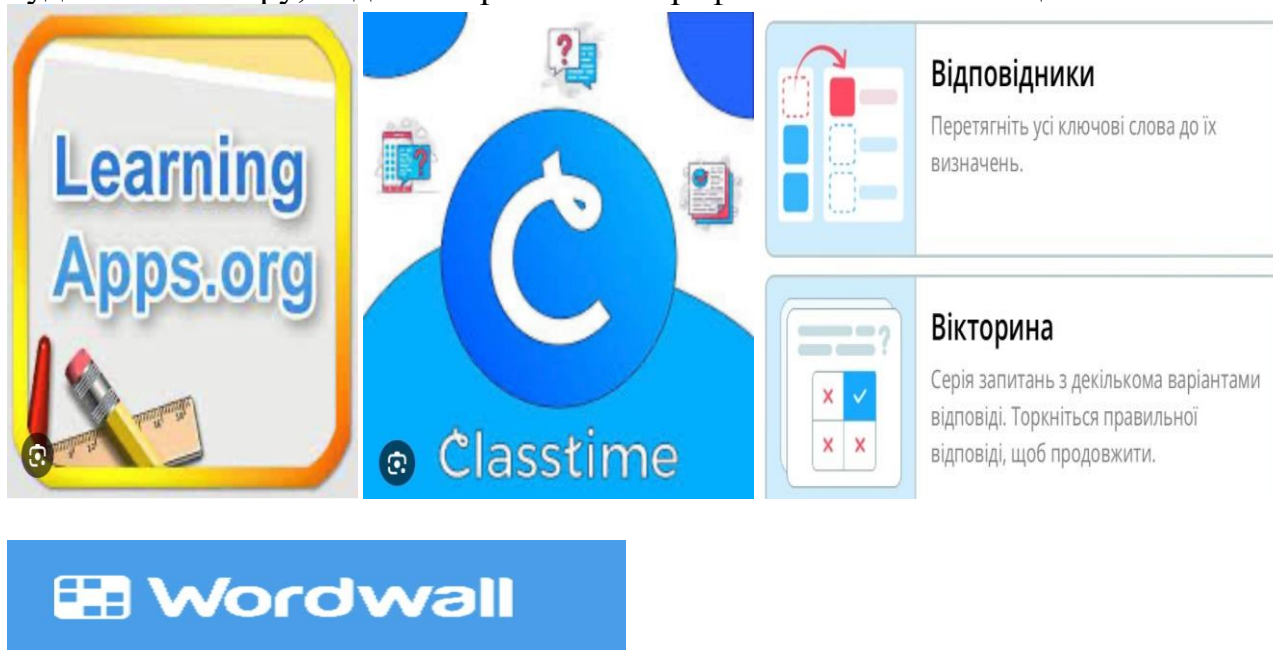
Вправа «Сенкан»

Формула сенкану:

1. Тема (іменник).
2. Опис (два прикметники).
3. Дія (три слова).
4. Ставлення (фраза).
5. Перефразування.

Така робота сприяє розвитку комунікативних і регулятивних умінь, навичок роботи з інформацією, підвищує допитливість і мотивацію до вивчення предмету.

Активне використання в навчальному процесі інструментів інтернет-технологій змістовно оновлює взаємодію та роль усіх учасників освітнього процесу, надає велику свободу і студентам, і викладачам, що дозволяє першим підвищити мотивацію в набутті знань, а другим – досягти високої ефективності заняття. Застосування онлайн-сервісів дає змогу інтенсифікувати процес навчання, зробити його більш креативним, наочним і динамічним, активізувати сприймання та розуміння студентами матеріалу, розвивати мовленнєві уміння та формувати комунікативні навички. З цією метою на етапі закріплення знань з теми використовую освітні **Google-сервіси, Classtime, LearningApps.org, Wordwall, сервіс «Kahoot»**, практикую роботу з **QR-кодами**. Студенти мають можливість за допомогою QR-коду переглянути посилання на екранізацію художнього твору, відеоматеріали з біографії письменника тощо.

Упровадження інтернет-технологій під час вивчення української мови та літератури забезпечує ефективне застосування різних **форм навчання: перевернуте, змішане, дистанційне, індивідуалізоване та групове.**

У своїй діяльності активно використовую **технологію критичного мислення**, оскільки своїм завданням вбачаю формувати особистість, яка здатна критично сприймати думки інших, виявляти здатність дослухатися до цих думок, оцінювати й аналізувати; прагне до аргументації прийнятих нею рішень на основі життєвого досвіду; має власну думку та переконливо доводить її, прислухається до критики на свою адресу; допитлива й чесна із собою та з іншими; відкрита до діалогу й дискусії. Застосування на заняттях української мови та літератури технології критичного мислення дає змогу підготувати до життя інтелектуальну, мислячу, сміливу, креативну, життєво компетентну та конкурентно спроможну особистість з активною громадянською позицією. Не забуваймо: «Ми маємо справу з найскладнішим, неоціненним, найдорожчим, що

є в житті, – з людиною. Від нас, від нашого вміння, майстерності, мистецтва, мудрості залежить її життя, здоров'я, розум, характер, воля, громадянське й інтелектуальне обличчя, її місце і роль у житті, її щастя» (В. Сухомлинський).

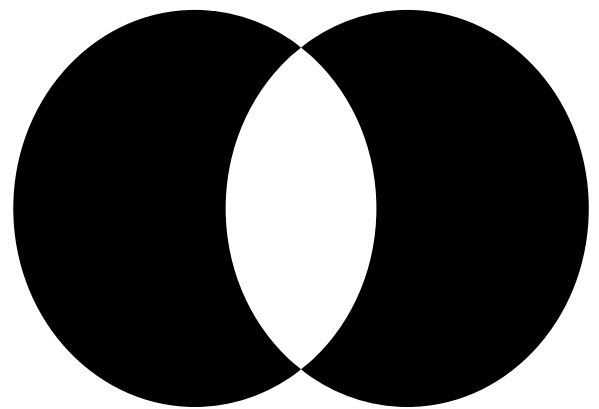
Для розвитку вищезгаданих умінь та здібностей використовую ряд методів та прийомів. **Метод незакінченого речення** («Мені затишно, коли...», «Я почуваю себе роздратованим (роздратованою), коли...», «Я люблю, коли.....»; «Найбільше в житті я хотів би (хотіла б), щоб.....», «Я знаю, що...», «Несподіваним на занятті було», «Я дізнався (дізналася), що ...» і т.ін.) Для мотивації навчальної діяльності застосовую наступні **прийоми**: «Інтрига», «Постановка проблемної ситуації», «Мозковий штурм», «Спостереження-передбачення» (спонукає студентів з'ясувати, що вже відомо, а про що потрібно дізнатися), «Спостереження за мовними явищами». У ході опрацювання нового матеріалу та виконання вправ актуальними є методи: «Лови помилку», «Коло думок», «Упізнай героя за цитатою», «Подаруй щастя персонажу», «Подорож у дитинство героя», «Займи позицію», «Карта персонажів», «Павутинка дискусій», «Кола Вена», «Асоціативний куш», «Інсерт» (читання з позначками), «Читання з передбаченням», «Прогнозування», «Мовознавче дослідження», «Допоможи другу» (робота в парах), «Перевір однокласника», «Редагування».

Вправа «Асоціативний куш»

О. Турянський «Поза межами болю»

Кола Вена

На уроках літератури використовую **ігрові методи та прийоми, проблемно-пошукові та дискусійні методи, «мозковий штурм»**. Крім того, **проблемні запитання** пов'язую з реаліями сьогодення, наприклад: *Кого б обрали сучасні дівчата: Карпа чи Лавріна (за твором Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я»)?*

Активно використовую на заняттях міждисциплінарні зв'язки. Це дає можливість зробити психоемоційне розвантаження для студентів, розширити їх світогляд, впливати на почуття та емоції.

На початку заняття чи на етапі рефлексії використовую «Криголами», які мають низку позитивних аспектів для розвитку студентів, що не лише сприяють ефективному засвоєнню матеріалу, а й всебічному розвитку особистості:

1. Створення сприятливої атмосфери.
2. Формування комунікативних навичок.
3. Розвиток критичного мислення.
4. Підвищення мотивації.
5. Розвиток творчого мислення.
6. Співпраця та командна робота.

Результативність досвіду. Результативність та правильність обраного напрямку в моїй роботі підтверджує належний рівень навчальної діяльності студентів, участь у Міжнародних та Всеукраїнських конференціях, конкурсах, творчих проєктах, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН.

Мої студенти є постійними учасниками та переможцями конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика, мовно-літературного конкурсу учнівської

творчості імені Т.Г. Шевченка, Міжнародного конкурсу «Змагаймося за нове життя», присвяченого Лесі Українці.

Неодноразово була призначена експертом-консультантом обласної олімпіади з української мови та літератури, членом журі мовно-літературних конкурсів.

Виступала рецензенткою навчальних посібників, методичних вказівок з української мови та літератури.

Постійно беру участь у Міжнародних, Всеукраїнських, обласних конференціях, семінарах, вебінарах, тренінгах. На запрошення Полтавської академії неперервної освіти імені М.В. Остроградського та Полтавського регіонального центру підвищення кваліфікації проводжу лекційні та практичні заняття на курсах підвищення кваліфікації для вчителів української мови і літератури та державних службовців.

Неодноразово нагороджена грамотами та подяками МОН України, Департаменту освіти і науки ПВДА.